

ВПЛИВ ВІДЕНСЬКОГО КОНГРЕСУ НА УТВОРЕННЯ НІМЕЦЬКОГО СОЮЗУ

1814 року розпочалась подія, яка мала велике значення для Європи і є важливою до сьогодні, для політико-дипломатичного та інституційного розвитку. В першу чергу, з початком Віденського конгресу завершилась Наполеонівська війна. А одне з основних питань, яке піднімалось на конгресі – це мир, протипава війнам, які на той час були частими подіями у Європі. Мир перш за все створював умови для еволюційного розвитку державності та формування нових інститутів, економічному розвитку.

Зауважимо, що Віденський конгрес завершився 206 років, тому, станом на 2021 рік, за весь цей час, було написано багато праць із розгляду проблематики Віденського конгресу і Німецького союзу. Варто відзначити, що важливі питання розглядали зарубіжні дослідники Лоуренс Дж. Флоккерзі [1], Кріс Лоренц [2], Юрген Ангелов [3], Пітер Халден [4], Хайнц Духардт [5], Вольф Д. Грюнер [6], ін. У їх працях добре окреслено події, послідовність прийняття рішень Віденського конгресу. Також низка досліджень щодо проблеми міжнародних відносин періоду XVI–XIX ст. представників французької, іспанської, німецької, італійської, англо-американської та латиноамериканської історіографічних шкіл.

Потрібно зазначити, що Німеччина пізніше за інші європейські країни стала на шлях капіталістичного розвитку. Аграрні реформи 1807, 1816 і 1821 років в Пруссії та інших німецьких державах мали обмежений характер. Торгівля була слабо розвинутою. Нечисленні міста по суті були лише резиденціями государів. Розширення капіталістичного виробництва стримувалось кріпацтвом, політичною роздробленістю та засиллям консервативних елементів у державному апараті. На початку XIX ст. Німеччина, як і раніше, складалась із багатьох держав з власними митними системами, органами управління, законодавствами, системами мір і ваги. Їх уряди мало цікавили проблеми загально-німецької єдності, в галузі внутрішньої і зовнішньої політики керувались лише власними інтересами. До наполеонівських воєн абсолютна монархія в цих державах була переважною формою правління.

Віденський конгрес – значима подія для постнаполеонівського часу, що започаткувала нове життя у Європі – «мирне». Визнаємо, насамперед, що основою Віденської системи, принаймні протягом перших десятиліть її функціонування, стало прагнення її членів досягти компромісних позицій задля реалізації головних цілей – забезпечення статус-кво постнаполеонівської Європи [8]. Саме це питання розглядали у дослідженні О. Коппель, В. Копійка, звертаючи увагу на ідентичність держав, які формували Віденську систему. Таке бачення не має спеціального підходу, адже держави, які підписали Генеральний акт Віденського конгресу заключили підвалини союзу монархічних держав, метою якого залишалось збереження кордонів.

Усі справи, які були винесені на Віденському конгресі обговорювались так званим «Комітетом чотирьох», що складались із держав переможців: Англії, Австрії, Пруссії і Росії. Вони всіляко, не звертаючи уваги ні на що відстоювали принципи «легітимізму», балансу і винагороди переможців. Робочі засідання конгресу відбувались в Державній канцелярії. У цій же залі у кінці кінців буде підписано й Заключний (підсумковий) акт Віденського конгресу (1814–1815 рр.) [1].

Перші спроби заснування німецької конфедерації повернулися до Паризького миру 30 травня 1814 року. Тут містився пункт про майбутнє німецьких держав. Вони повинні бути незалежними одна від одної, але в той же час пов'язаними між собою загальними федеральними зв'язками. Після обговорення інших моделей Віденський конгрес здебільшого наслідував ці результати, 8 червня 1815 р. Статут Федерації, Федеральний закон Німеччини, був частиною Закону Віденського конгресу. З нею князі та вільні міста Німеччини вирішили об'єднатись у довготривалий союз - Німецьку конфедерацію як частину нового європейського економічного та мирного порядку. Спочатку федеральний акт підписали 38 представників майбутніх держав-членів, 34 князівств та чотирьох вільних міст; 39-й штат Гессен-Хомбург був зареєстрований лише в 1817 році. До 1863 р. їх кількість впала до 35 штатів, незважаючи на прийняття подальших членів через асоціації в результаті купівлі чи спадкування.

Віденська система, яка була прийнята у 1815, забезпечила великий проміжок часу для Європи у безконфліктності міжнародних відносин. Також утворення Німецького союзу було вкрай важливим для, в першу чергу, економічного піднесення країн Європи, а також забезпечення миру, адже тоді проходив перехід на новий рівень життя і саме цей союз дав час на зведення важливіших питань, окрім війни, для піднесення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Lawrence J. Flockert. Saxony after the Congress of Vienna. *Central European History*. 24(2-3). S. 268-292.
2. Lorenz Chris. Beyond Good and Evil? The German Empire of 1871 and Modern German Historiography. *Journal of Contemporary History*. 1995. Vol. 30. P. 729-765.
3. Angelow Jurgen. *Der Deutsche Bund*. WBG, 2003. 171 p.
4. Halden Peter. Republican continuities in the Vienna Order and the German Confederation (1815–66). P. 281-304.
5. Duchhardt Heinz. *Der Wiener Kongress*. Verlag C. H. Beck, 2013. 128 p.
6. Wolf D. Gruner *Der Wiener Kongress 1814/15*. Stuttgart, 2014. 261 p.
7. Коппель О. А, Копійка В. В. Віденська система міжнародних відносин [Електронний ресурс] - <http://helen-koppel.narod.ru/04.htm>
8. Дудко І. Віденська система міжнародних відносин з погляду постнаполеонівських і постбіполярних часів // Вітчизняна війна 1812 року в контексті поступу всесвітньої історії. К.: Фенікс, 2013. С. 44-56.
9. Ціватий В. Європейський політико-дипломатичний простір доби раннього нового часу (XVII-XVIII ст.): концепти і дипломатичний інструментарій. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки та знахідки. 2013. Вип. 22. С. 116-128.
10. Зак Л. *Монархи проти народів. Дипломатическая борьба на развалинах Наполеоновской империи*. М.: Международные отношения. 1966.

*Дяків Вікторія
Науковий керівник – проф. Алексієвцев Леся*

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІРИ

Цьогоріч виповнюється 150 років з дня народження Володимира Гнатюка, ім'я котрого носить Тернопільський національний педагогічний університет. Поза тим, що біографічні дослідження набувають нового звучання з часів проголошення незалежності України, ювілейна дата певною мірою спонукає до погляду на діяльність ученого з часу ХХІ ст, а головне - його внеску у скарбницю української та зарубіжної науки.

Природно, що до постаті Володимира Гнатюка зверталось чимало як українських, так зарубіжних дослідників. Захищені дисертації, світ бачать нові наукові праці. Ім'я ученого вписане у низці енциклопедій як українських, так європейських. Чимало долучився до популяризації його наукової спадщини український краєзнавець, етнограф Остап Черемшинський, ініціатор заснування та тривалий час директор обласного комунального етнографічно-меморіального музею В. Гнатюка у Велесневі.

Глибокий мислитель, незрівнянний лірик, фольклорист, мовознавець, літературознавець, історик, український етнограф та громадський діяч – це все про Володимира Михайловича Гнатюка. Його багатогранна постать займає одне з чільних місць в історії української науки і культури [3]. Саме тому Іван Франко назвав його «феноменально щасливим збирачем усякого етнографічного матеріалу» [5].

Осередком для наукових починань стала батьківська земля - Тернопільщина. Тут, у с. Велеснів, нині Монастириський район Тернопільської області, він народився 9 травня 1871 р. Й саме з цікавості та любові до рідної землі розпочався його славетний шлях дослідника українського народознавства, передусім. Ще навчаючись у школі у окремий зошит записував почуті народні оповідання, пісні, колядки, що, як бачимо, визначило його життєвий та професійний шлях. Згодом, Володимир Михайлович створював організації наукових експедицій та численних мереж, програм збирачів фольклору. Так, у 1895-1903 рр. здійснив шість експедицій на території Закарпатської України, Пряшівщини та до закарпатських